

Foregående Antvorskov-Amt.

X. Korsøer-Amt.

Korsøer-Amt er samlet (som forhen Pag. 140 er meldt) tilligemed Antvorskov-Amt under een Amtmand. Korsøer-Amt strækker sig mod Norden til Sæbyegaards-Amt; mod Østen til Sorøe- og Anvortskov-Amt; mod Sønden til Antvorskov-Amt; mod Vesten til det store Belt. Udi dette Amt ligger de to Kiøbstæder, nemlig Korsøer og Slagelse. Korsøer-Amts Hartkorn er 5281 Tdr. kontribuerende, foruden Skov- og Mølleskyld. Med Skov er Egnen temmelig vel af Naturen forsynet. Ei heller er her nogen Mangel paa alt Slags Vildt. Fiskerie falder i stor Mængde paa Søekanten og i Fiordene. Dette Amt indbefatter ikkun eet Herred, som er

Slagelse-Herred.

Slagelse-Herred, hvis Hartkorn allerede nylig er anført, indbefatter 19 Kirkesogne, hvilke ere: 1) Korsøer-Sogn. 2) Tornborg-Sogn, har 469 Tdr. 3) Slagelse-Sogn, St. Mikels Kirke, har 344 Tdr. 4) St. Peders Sogn sammesteds, har 225 Tdr. 5) Heininge-Sogn, har 152 Tdr. 6) Lundforlund-Sogn, har 161 Tdr. 7) Gierløv-Sogn, har 204 Tdr. 8) Bierbye-Sogn, har 234 Tdr. 9) Sludstrup-Sogn, har 194 Tdr. 10) Boeslunde-Sogn, har 675 Tdr. 11) Vemmeløv-Sogn, har 414 Tdr. 12) Hemmershøy-Sogn, har 297 Tdr. 13) Sorterup-Sogn, har 244 Tdr. 14) Ottestrup-Sogn, har 218 Tdr. 15) Sønderup-Sogn, har 254 Tdr. 16) Nordrup-Sogn, har 180 Tdr. 17) Kindertofte-Sogn, har 128 Tdr. 18) Gudom-Sogn, har 114 Tdr. 19) Stillinge-Sogn, har 773 Tdr. Vi merke nu hvert Sogn især, nemlig:

1) **Slagelse-Sogn**, hvortil hører St. Mikels Sogn i Slagelse-Kiøbstæd; dernæst store Valbye, lille Valbye af Skousøe-Bye; Jernebjerg; Brorup, en Herregaard, som af nogle kaldes Borup, og ligger vel i Havrebjerg-Sogn, men hører dog til St. Mikels Kirke i Slagelse. Denne Gaard, hvis Hovedgaards-Taxt er 59 Tdr. 4 Skpr. 2 Fkr. 1 Alb. er indlemmet under Baroniet Holberg, og ligger egentlig i Antvorskov-Amt, skiønt nogle henregne den til Sæbyegaards-Amt.

Vi merke i Særdeleshed

Slagelse, en stor nærsom, Kiøbstæd, beliggende 12 Mile fra Kiøbenhavn, 4 Mile fra Ringsted, 2 Mile fra Korsøer, 5 Mile fra Holbek, 4 Mile fra Nestved. Byen har sit Navn af den danske hedenske Helt, Slag eller Slav, som var Biskop Absalons Faders Oldefader. Den er bygt Aar 990, og har faaet Kiøbstæds-Privilegier af Kong Erik Glipping Aar 1280. I denne Bye er Kong Ole hyldet Aar 1376.

Den har ofte liidt stor Ildsvaade i de Aar 1652, 1740, 1772 og 1775. Udi fordum Tid har her været anseelig Handel; thi Raadhuset var da en anseelig stor Børs og Lybekkernes Pakhuus; ligeledes havde Lybekkerne i Raadhuset et Apothek. Byen har ogsaa fordum haft Losse- og Ladeplads ved Skibsholms-Odde, beliggende en Miil fra Byen ved Strandkanten, men er nu nedlagt, da Vahrene hentes nu fra Korsøer. Byens Næring bestaaer nu i Agerdyrkning, Brændeviinssalg og Haandværksarbeide. Byen har 250 Tdr. Hartkorn, som er inddeelt i 3 Marker.

Al den vidtløftige Jord er efter almindelig Fortælling kommen til Byen af Sognepræsten Hellig-Anders, som skal have faaet det Løvte af Kong Valdemar den Anden, at Staden skulde faae saa megen Jord til Eiendom, som bemeldte Hellig-Anders kunde ride omkring paa et ni Dags gammelt Føl, medens Kongen var i Bad.

Byen har 2 Kirker, nemlig St. Mikels Kirke, som er bygt Aar 1080 af den roeskildske Biskop, Svend Nordbagge, i Kong Knud den Fierdes Tid, og har i de katholske Tider havt mange Altere og stort Udraab for Aflad; den fremviser en smuk forgyldt Altertavle og mange Epitaphier. Byen har en latinsk Skole, hvis gamle grundmurede Bygning ligger paa St. Mikels Kirkegaard; den er forsynet med prægtige Legata, har en Rektor, en Konrektor, to Hørere og 24 Disciple, som nyde Kostpenge. Dernæst et anseeligt Hospital med en Kirke, stiftet af Kong Friderik den Anden Aar 1585, og siden sat i prægtig Stand ved nye

Fundatz af Kong Friderik den Femte Aar 1751; det er indrettet til 100 Personer, og har anseelige Indkomster af Kongetiender og Jordegods.

Den anden Kirke her i Byen er St. Peders Kirke, hvilket Sogn forekommer siden ved No. 2. I Byen er et Farverie, et Lærred- og Kattuntrykkerie, samt Potaskefabrike. I Nærheden af Byen er et Teglblænderie.

Byens Magistrat er en Borgemester, to Raadmænd, en Bye- og Raadstueskriver. Raadstueretten holdes om Tirsdagen, og Byetinget om Torsdagen.

Den ridende Post ankommer fra Kiøbenhavn til Slagelse Søndags og Onsdags Formiddag, og afgaaer efter et Qvarteers Forløb til Hamborg. Fra Hamborg ankommer Posten, naar Vinden over Beltet vil føie, hver Søndags og Torsdags Aften, og afgaaer uden Ophold til Kiøbenhavn. Den hamborger agende Post ankommer hertil fra Kiøbenhavn hver Søndag, og fra Hamborg hver Torsdag. Fra Slagelse afgaaer to Biposter Søndag og Onsdag til Kallundborg og Skielsøer. Byen har to aarlige Markeder, som holdes den 31. Julii og den 4. Novbr.

Lidet uden for Slagelse ved Landeveien til Korsøer staaer et Kors paa en Høi, kaldet Hvilehøien, hvor Hellig-Anders efter fabelagtig Fortælling har hvilet efter sin Pillegrims Reise. (See Wolfs Encom. Dan, p. 540.)

2) **St. Peders Sogn**, saaledes kaldet af St. Peders Kirke i Slagelse. Sognepræsten til denne Kirke er tillige Præst ved Hospitalet i Slagelse, saa og tilforn Slotspræst til Antvorskov-Slotskirke; men efterat det kongelig Domaine eller Antvorskovgods er af Kongen bortsolgt Aar 1774, prædiktes nu ei mere i samme Slotskirke. Til dette Sogn hører Landgrevbye, som har 13 Gaarde. Hyllerup, har 8 Gaarde, 3 Huse. Holmstrup, har 8 Gaarde, 10 Huse.

Antvorskov-Slot, indrettet Aar 1774 til en Herregaard, hvis Hovedgaards-Taxt er 207 Tdr. 6 Skpr. 3 Fkr., Skovskyld 15 Tdr. 6 Skpr. 1 Fkr. 1 Alb. Af Begyndelsen var dette Sted et Munkekloster af St. Johannis Orden, af hvis Brødre den berømte Mester Hans Tausen var, som siden var Luthersk Præst i Viborg, og derefter Kongens Hofkapellan. Men efter Reformationen blev det gjort til et kongeligt Slot, hvor Kong Friderik den Anden ofte residerede, ja døde Aar 1588. Ligeledes har Kong Kristian den Fierde ogsaa ofte her resideret. Slotskirken var stor og anseelig, og fremviste en stor Deel adelige Epitaphier. Nu prædiktes her ikke mere, da en Deel af Kirken er nedbrudt, efterat Godset er solgt

til privat Eiendom, og det ikke længer er et kongeligt Slot, men et Herresæde, kaldet Antvorskov.

3) **Korsøer-Sogn**, hvortil hører den Kiøbstæd Korsøer. Vi merke:

Korsøer, en Stabelstad, beliggende 14 1/2 Miil fra Kiøbenhavn paa Siællands vestlige Sides yderste Odde ved det store Belt, hvor den sædvanlige Overfart er med Færge-Smakkerne hver Dag fra Siælland over til Nyeborg udi Fyhn. Den ligger 2 Mile fra Slagelse, 6 Mile fra Ringsted, 2 Mile fra Skielskiøer og 4 Mile fra Sorøe. Den skal være anlagt af Kong Svend Grathe Aar 115, og fik Stabel-Ret af Kong Friderik den Tredie Aar 1661.

Den driver temmelig anseelig Handel og Søefart. Stadens Havn er een af de beste i Siælland, og tillige meget beqvem for Skibe, som ikke stikker over 9 Fod dybt. Til Skibsbroens Opbyggelse og Havnens Rensning hæves efter kongelig Befaling Broe-, Passage- og Læssepenge. Aar 1768 blev her anlagt et grønlandsk Compagnie, hvis Skib gik paa Hvalfiskefangst, men i Aaret 1776 blev solgt til den i Kiøbenhavn anlagte nye grønlandske Handel.

Staden har fordem været befæstet, men Fæstningen blev Aar 1764 solgt til private Personer, undtagen de to Magazinhuse, som kan rumme 7000 Tdr. Korn, hvor det kongelige Skattekorn forvares af Amtsforvalteren. Paa den forrige Fæstnings Grund eller Glacien er anlagt et Skibbyggerværft, hvorpaa adskillige store og smaa Skibe ere bygte.

Kirken, som kaldes St. Giertruds-Kirke, er indvortes zirlig og rummelig, men udvortes af en særdeles uordentlig Skikkelse. Raadhuset er en meget gammel uanseelig Bygning. Her ere to Fattighuse, det ene smukt opbyggt til 8 Fattige, og det andet ikkun til 2 Lemmer.

Stadens Jorder er 138 Tdr. Hartkorn, derhos en liden Skov, kaldet Klarskov, med Tørvemose; saa og Byens visse Andeel indhegnet af Halskovs-Overdrev til Græsning.

Magistraten er en Borgemester, to Raadmænd, en Byefoged, en Byeskriver. Til Transporten eller Overfarten over det store Belt imellem Korsøer og Nyeborg holdes i Korsøer en Postjagt og 3 Færgejagter. Børsdagene fra Korsøer ere Søndag og Onsdag, naar den ridende Post fra Kiøbenhavn ankommer, saa og Mandag- og Fredag Formiddag Kl. 8 om Sommeren og Kl. 6 om Vinteren. Betalingen skee: efter en vis Taxt for Fægsmakkerne af hver Person og af hvad de fører med sig; men af en Smakke, som fragtes allene, betales 6 Rdlr. om Sommeren og 7 Rdlr. om Vinteren.

Den ridende danske og svenske Post ankommer fra Kiøbenhavn og Helsingør hver Søndag og Onsdag; men fra Hamborg hver Søndag og Torsdag, og afgaaer strax bort igien. De agende Poster ankommer fra Kiøbenhavn om Søndagen; men fra Hamborg om Torsdagen, og afgaar strax bort igien. Krammarket holdes aarlig den 3. October.

Paa den yderste Pynt af Landet Sønden for Korsøer ligger Badstue-Klint. Udi Korsøer-Nor eller den Fiord, som der løber ind og siden udbreder sig, ligge 4 Øer eller Holme, nemlig Ængøe, Goskalk, Mageløe og Lilløe, hvilke alle ere Græsholme.

4) **Tornborg-Sogn** er Annexet til Korsøer-Kirke. Dertil hører Tornborg-Bye, som har 2 Gaarde. Vesten for Tornborg-Kirke eller Nordost for Korsøer har fordem ligget Tornborg-Slot, hvoraf endnu nogle Graver og Volde ere kiendelige. Halsebye, har 6 Gaarde, 4 Huse. En Mølle. Svenstrup, har 9 Gaarde. Halskovs-Odde, eller Rev, er den yderste Pynt her af Siælland, beliggende Norden for Korsøer. Tierebye, har 10 Gaarde, 6 Huse. Frølund, har 14 Gaarde, 20 Huse. Hulbye, har 15 Gaarde, 20 Huse. Dyrhovedgaard, tilforn kaldet Korsøer-Ladegaard, blev ved Auktionen over de kongelige Domainer Aar 1774 indrettet til en Hovedgaard, under Navn af Tornborg; hvis Hovedgaards-Taxt er 81 Tdr. 2 Skpr. 1 Fkr. 1/2 Alb., Skovskyld 1 Td. 2 Fkr. 2 Alb. Og i alt baade med Tiender og Bøndergods iberegnet er 497 Tdr. 2 Skpr. 3 Fkr. 2 1/2 Alb. Bunderup, en ufrie Gaard.

5) **Heininge-Sogn**, hvortil hører Kirkebyen Heininge, som har 16 Gaarde og 8 Huse, saa og en Annexgaard. Den residerende Kapellan til St. Mikels-Kirke i Slagelse er altid Sognepræst til Heininge.

6) **Lundforlund-Sogn**, hvortil hører Kirkebyen Lundforlund, som har 17 Gaarde, 3 Boel, 13 Huse. En Mølle.

7) **Gierløv-Sogn** er Annexet til Lundforlund-Kirke. Dertil hører Kirkebyen Gierløv, som har 19 Gaarde, 2 Boel, 10 Huse. Svederup, har 5 Gaarde, 12 Huse. Pebringe, en Herregaard, som ved Auktionen over de kongelige Domainer Aar 1772 blev tillagt Hovedgaards-Taxt 69 Tdr. 7 Skpr. 2 Fkr. 1 Alb., Skovskyld 3 Tdr., som tilligemed Tiender og Bøndergods i alt udgjør 393 Tdr. 5 Skpr. 2 Fkr.

8) **Biergbye-Sogn**, hvortil hører Kirkebyen Biergbye, som har 23 Gaarde, 17 Huse. I fordem Tid er dette Sogn kaldet Slotsbiergbye.

9) **Sludstrup-Sogn** er Annexet til Biergbye-Kirke. Dertil hører Kirkebyen Sludstrup, som har 9 Gaarde, 1 Boel, 3 Huse. Paa Sludstrup-Mark er en Kilde, kaldet Brixes Kilde, af andre Birgittes Kilde. Sørbyelille, har 7 Gaarde, 1 Boel, 7 Huse. Harrested, har 12 Gaarde, 4 Huse.

10) **Boeslunde-Sogn**, hvortil hører Kirkebyen Boeslunde, som har 8 Gaarde, 9 Huse. Gryderup, har 16 Gaarde, 12 Huse. Atterup, har 4 Gaarde, 2 Huse. Vesterbøgebjerg, har 6 Gaarde, 8 Huse.. Torpe, 4 Gaarde, 7 Huse. Æskilstrup, afbrændt Aar 1744, og dens Jorder lagte til andre Gaarde. Æspe eller Æspegaard, en Herregaard, hvis frie Hovedgaards-Taxt er 21 Tdr. 5 Skpr. 2 Fkr. 1 Alb., Skovskylld 1 Td. Lindeskov, har 2 Gaarde, 6 Huse. Ægerup, har 3 Gaarde, eet Huus. Østerbøgebjerg, har 3 Gaarde, 3 Huse. Franderup, har 9 Gaarde, 8 Huse. Sønderup, har 12 Gaarde, 8 Huse. Nebele, har 12 Gaarde og 12 Huse. Sognet bestaaer af 84 Gaarde.

12) **Vemmeløv-Sogn**, hvortil hører Kirkebyen Vemmeløv, som har 18 Gaarde, 7 Huse. Ormsløv, har 23 Gaarde, 16 Huse. Førløv, har 17 Gaarde, 3 Huse.

12) **Hemmeshøj-Sogn** er Annexet til Vemmeløv-Kirke. Dertil hører Kirkebyen Hemmeshøj eller Hemmeshøj, som har 12 Gaarde, 6 Huse. Ærdrup, har 7 Gaarde, 3 Huse. Studebye, har 11 Gaarde, 2 Huse. Vaarbye, har 4 Gaarde. Paa Studebye-Mark sees en Mængde Steen i en Zirkel, som kaldes Studeting, saa og findes et stort hedensk Alter.

13) **Sorterup-Sogn**, hvortil hører Sorterup-Bye, har 5 Gaarde, 6 Huse. Oldrup, har 6 Gaarde, 3 Huse. Tygelse, har 6 Gaarde, 2 Huse. Næsbye, har 14 Gaarde, 5 Huse.

14) **Ottestrup-Sogn** er Annexet til Sorterup - Kirke. Dertil hører Ottestrup-Bye, har 4 Gaarde, 2 Huse. Vedbyesønder, har 10 Gaarde. 8 Huse. Vedbyenord, har 10 Gaarde, 6 Huse. Dievelsrød, har 2 Huse. Af Skovsøe-Bye hører 5 Gaarde, 1 Huus, en Mølle og 3 Huse a parte i Sognet, af hvilke eet kaldes Friderikslund ved Sønderover-Skov,

smuk opbyggt og saaledes kaldet, fordi Kong Friderik den Femte formedelst ont Veir paa Jagt maatte tage her ind og spise. Devigrøed, en Herregaard, oprettet Aar 1774, da de kongelige Domainer i Antvorskovs-Amt bleve solgte. Dens Hovedgaards-Taxt er 23 Tdr. 1 Skp. 3 Fkr., Skovskyld 2 Skpr. 3 Fkr. 1 1/2 Alb. Men med Tiender og Bøndergods i alt 371 Tdr. 4 Skpr, 3 Fkr.

15) **Sønderup-Sogn**, hvortil hører Sønderup-Bye, som har 6 Gaarde, 4 Huse. Aarsløv, har 14 Gaarde, 9 Huse og en Mølle, Halleløv, har 10 Gaarde.

16) **Nordrup-Sogn** er Annexet til Sønderup-Kirke. Dertil hører Kirkebyen Nordrup, som har 16 Gaarde, 8 Huse. Herrestrup, har 5 Gaarde og 5 Huse. Skafteløv, har 7 Gaarde. Skafteløvgård, et lidet Lyststed af 8 Tdr. 4 Skpr. 2 Fkr. Hartkorn; har Herregaards-Rettighed og Jagt, saa og 7 Marker for sig selv indhegnede. Landbyetorp, en Herregaard, oprettet ved Auktionen over de kongelige Domainer Aar 1774. Landbyetorps Hovedgaards-Taxt er 31 Tdr. 5 Skpr. 2 Fkr. 1 Alb., Skovskyld 9 Tdr. 2 Skpr. 3 Fkr. 1 Alb. Men med Tiende og Bøndergods i alt 391 Tdr. 2 Skpr. 2 Fkr. 2 1/2 Alb. Nordrup, ogsaa en Herregaard, oprettet ved samme Auktion Aar 1774; dens Hovedgaards-Taxt er 42 Tdr. 3 Skpr. 1/2 Alb., Skovskyld 1 1/2 Alb. Men med Tiende og Bøndergods i alt 347 Tdr. 3 Skpr. 1 Alb.

17) **Kindertofte-Sogn** er Annexet til Pedersborg-Kirke i Alsted-Herred, hvor det findes anført under No.11 foran Pag. 139.

18) **Gudom-Sogn** er Annexet til Hasrebiørg-Kirke i Løve-Herred. Til Sognet hører Kirkebyen Gudom, som har 9 Gaarde, 5 Huse og en Mølle.

19) **Stillinge-Sogn**, hører i det verdslige under Korsøer-Amt, men i det geistlige hører Stillinge-Kirke til Løve-Herred udi Sæbyegaards-Amt, som siden forekommer. Til dette Sogn hører Kirkebyen Stillinge. Øster-Stillinge. Kielstrup. Bildsøe. Næsbye ved Stranden. Da Auktionen Aar 1774 blev holdt over de kongelige Domainer, blev Kirke-Stillinge, Bildsøe, Kielstrup, og Næsbye, og a parte bevilget Hovedgaards-Taxt 60 Tdr. af Østerstillinge-Bye, som i alt med Hovedgaards-Taxt, Tiende og Bøndergods udgjør 564 Tdr. 3 Skpr. 3 Fkr. 1 1/2 Alb., solgt.

Kilde: Nicolay Jonge,

Kongeriget Danmarks chorografiske Beskrivelse.

Kjøbenhavn 1777

Johan Rudolph Thieles Bogtrykkerie og paa hans Forlag, boende i store Helliggieststrædet No. 150